

**SERMAYENİN ANTİKÖMÜNİST YAYINCILIĞI:
TÜRKİYE TİCARET ODALARI, SANAYİ ODALARI VE TİCARET
BORSALARI BİRLİĞİ YAYINLARI**

**Anti-Communist Publishing of Capital: Publication of the Union of Chambers of
Commerce, Industry and Commodity Exchanges of Turkey**

Tuğrul Çelik*

Geliş Tarihi / Received : 6 Ağustos 2023

Kabul Tarihi / Accepted : 9 Şubat 2024

Çelik, Tuğrul (2024), "Sermayenin Antikomünist Yayıncılığı: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Yayınları", Eğitim Bilim Toplum Dergisi, Cilt 21, Sayı 84, (Güz 2023), ss: 110-137

110

Öz

Bu çalışmada, büyük sermayenin mesleki üst kuruluşu olarak 1950’de kurulan Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği’nin (TOBB) 1960’lı yıllardaki antikomünist yayıncılık politikası incelenmiştir. Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği’ne ait Birlik Matbaası tarafından ilki 1962 yılında “Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?” isimli çeviri eserle başlayan antikomünist yayıncılık politikası 1960’lar boyunca devam etmiştir. Birlik tarafından “komünizmin gerçek politik amacını açıklamak”, “komünistlerin korkunç gayelerini bütün çıplaklığı ile göz önüne sermek” ve “bu tehlikeden korunma çarelerini ortaya koymak” üzere bir “memleket hizmeti” olarak yayımlanan toplam 24 yayın tespit edilmiş ve incelenmiştir. Antikomünist yayın politikası, 1960’larla birlikte Türkiye’de yükselen toplumsal taleplere ve sosyalizme karşı sermayenin hegemonya aygıtı olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Antikomünizm, TOBB, sermaye, matbuat antikomünizmi, hegemonya

Abstract

This study examines the anticomunist publishing policy of the Union of Chambers of Commerce, Chambers of Industry and Commodity Exchanges of Turkey (TOBB), which

* Dr., İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, cağribey1923@gmail.com, Orcid Numarası: 0000-0001-7717-9991
Dr., Istanbul University, Institute of Social Sciences, Department of Political Science and International Relations, cağribey1923@gmail.com, Orcid Number: 0000-0001-7717-9991

was established in 1950 as the professional supreme organisation of the capital. The anti-communist publishing policy of the Union of Chambers of Commerce, Chambers of Industry and Commodity Exchanges of Turkey, which started in 1962 with the translation of the book “Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?”, continued throughout the 1960s. A total of 24 publications published by the Union as a “national service” to “explain the real political aims of communism”, “expose the horrible aims of communists” and “reveal the means of protection against this danger” were identified and analysed. The anticommunist editorial policy is considered as a hegemony apparatus of capital against the rising social demands and socialism in Turkey in the 1960s.

Key Words: Anti-communism, capital, Union of Chambers of Commerce, press anticommunism, hegemony

Giriş

Türkiye’de antikomünizm üzerine akademik ilgi ve literatüre bakıldığında; antikomünizmin Türkiye’deki serencamını uzun zaman aralığı içinde olaylar, portreler ve yayınlar üzerinden inceleyen çalışmaların (Şimşek, 2021) yanı sıra düşünce hayatı (Örnek, 2015), kurumlar ve yayınlar (Meşe, 2016; Selçuk, 2018), motifler, imgeler ve söylemler (Çağlar, 2008; Yıldırım, 2012; Öztan, 2012) üzerinden inceleyen pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarda İkinci Dünya Savaşı’nın sona ermesiyle birlikte dönüşen dünya siyaseti, sermayenin uluslararasılaşması ve siyasi kutuplaşma antikomünizmin üzerinde yükseldiği tarihsel zemini oluşturmuştur. Tan baskını, öğretim üyelerinin üniversiteden atılması, “komünizmi tel’in mitingleri” gibi siyasi olaylar, Komünizmle Mücadele Dernekleri gibi kurumlar, çıkarılan antikomünist dergi ve gazeteler, “Kızıl” ve “Moskof” gibi söylemler ile yürütülen antikomünizm, bir “gen kodu” (Örnek, 2015: 59) olarak Türk siyasi hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Soğuk Savaş’ın başlangıcından bugüne süren antikomünizm düşüncesi ve pratiği, antikomünizmi bir çalışma konusu olarak önemli kılmaktadır ve yapılacak yeni çalışmalar sayesinde antikomünizmin Türk siyasi yaşamındaki yeri hakkında daha derinlikli bir bilgiye ulaşılabilecektir.

Bu çalışma, 1960’lı yılları merkezine alıp Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından yayımlanan antikomünist neşriyata odaklanarak antikomünizm üzerine var olan literatüre, sermayenin ideolojik bir mücadele aracı olarak antikomünist yayıncılık politikası üzerinden, Benedict Anderson’ın (1995) “matbuat kapitalizmi” kavramından ilhamla “matbuat antikomünizmi” kavramı ile dâhil olmayı hedeflemektedir. Bu dâhil oluşun teorik bağlamı ise hegemonya kavramı üzerinden yapılacak; “matbuat antikomünizmi”, sermayenin hegemonya aygıtı olarak ele alınacak ve Antonio Gramsci’nin “hegemonya” analizinden yararlanılacaktır.

Gramsci, kapitalizmin savaş sonrası ekonomik krizden çıkmayı başardığı bir dönemde, *Hapishane Defterleri*'nde “siyasal iktidar biçimlerinin” ve “toplumsal sınıflar ve siyasal temsil ile kültürel ve ideolojik biçimler arasındaki somut ilişkilerin” ayrıntılı bir analizini yaparak “karmaşık -siyasal, hukuksal, kültürel- üstyapılar” alanına yönelik Marksizm içi bir yaklaşım geliştirmiştir. Sosyo-ekonomik koşullardaki değişimin kendi başına bir siyasal değişim “üretmeyeceği”; “siyasal düzlemdeki güç ilişkileri”nin, “muhalif güçlerin siyasal örgütlenme ve savaşkanlık derecesi”nin, “siyasal ittifakların gücü”nün ve “siyasal bilinç düzeyleri”nin de oldukça önemli olduğuna dayanan bu analizin önemli kavramlarından birisi de “hegemonya”dır (Forgacs, 2018: 229-230).

Antik Yunan siyasal düzlemindeki “yönlendirici üstünlük” anlamından, Rus Devrimi sürecinde Çarlık'a karşı mücadelede “işçi sınıfının yönlendiriciliği” anlamına kadar zamanla biçim kazanan hegemonya kavramı, Gramsci'de “sınıfsal egemenlik ve iktidar ilişkilerinin yeniden üretimini açıklamak”ta kullanılan özgün bir anlama kavuşmuştur (Yetiş, 2020: 87-88). Gramsci'de bu kavram, kapitalist sınıf iktidarının özgün bir kuruluş ve yönetim biçimi olarak kavramsallaştırılmıştır. Hegemonya, iktidarın yalnızca zor ve baskı aygıtlarıyla sürdürülemeyeceğini, zorun yanında rıza üretimine de işaret ederek açıklamaktadır. Kavram, salt rıza üretimi olmayıp, rıza ve zorun özgün bileşimine işaret etmektedir. Bu çalışmada Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından yürütülen antikomünist yayın faaliyetinin, zora değil rıza üretimine dayalı bir hegemonya aygıtı işlevi gördüğü öne sürülecektir.

Burjuvazinin kendine “Tek kelimeyle, kendi istediği gibi bir dünya yaratması” (Marx ve Engels, 2005: 51) örneğinin çok iyi açıkladığı egemen sınıfın dünya görüşü ile yakından ilişkili olan hegemonya, rıza üretimi ile egemen sınıf ideolojisinin ve dünya görüşünün toplumda “ortak duyu” hâline gelişini de ifade etmektedir. Hegemonyanın ideolojik alandaki yansımalarının felsefe ve folklor ile birlikte üçüncü düzeyi “ortak duyu”dur (Yetiş, 2020, 89-90). Hegemonya; hâkim sınıfın dünya görüşünü ve çıkarını toplumun geneline kabul ettirebildiği, toplumun geniş kesimlerini yönlendirebildiği, tabi sınıfların geleceğini kendi iktidarına dâhil edebildiği ölçüde kurulabilmekte ve sürdürülebilmektedir. Bu anlamda hegemonya, hâkim sınıfın kurabileceği –yahut karşıt hegemonya kurarak hâkim olmak isteyen sınıfın kurmak zorunda olduğu- bir özelliğe sahiptir. Bu çalışmada Birlik tarafından yayımlanan antikomünist neşriyatın, yine rızaya dayalı ve sermayenin çıkarını toplumun genel çıkarı olarak gösteren bir hegemonya aygıtı işlevi gördüğü öne sürülecektir.

Felsefe, folklor ve ortak duyu düzlemlerinde sürekli olarak sürdürülmesi gereken hegemonik rıza ve tahakkümün yeniden üretilmesi ve kitlelere taşınması konusunda aydınlar önemli bir işleve sahiptir:

“Aydınların, toplumdaki baskın grup tarafından yönetilen ‘hegemonya’da ve devlet ile cisimleşen toplum üzerindeki ‘tahakküm’de bir rolü vardır ve bu rol tam olarak ‘örgütsel’ ya da bağlayıcıdır. Aydınlar, bir grubun toplumsal hegemonyasını ve o grubun devlet tahakkümünü örgütleme işlevine sahiptir.” (Gramsci, 2012: 220).

Hem sınıflar arasındaki hem de devletle sivil toplum arasındaki organik bağlantının kurulmasında görev yapan aydın kategorisinin içeriği, hegemonyanın kurulmak istendiği entelektüel alanın çapı doğrultusunda genişlemektedir:

“Burjuva hegemonyası son derece güçlüdür ve çok fazla rezerv sahibidir. Aydınlar son derece konsantredir (akademi, üniversite, büyük partizan gazeteler ve dergiler) ve sayıları çok olsa da, kültür merkezinde oldukça disiplinlidirler. Askeri ve sivil bürokrasi büyük bir geleneğe sahiptir ve büyük bir homojenliğe ulaşmıştır” (Gramsci, 2011: 194).

Düşünür ve sanatçıların yanı sıra sosyo-politik sistemin her alanındaki örgütleyiciler, yöneticiler, devlet görevlileri ve siyasal önderler de aydın kategorisi içinde yer almaktadır (Yetiş, 2020: 91-92). Bu çalışmada Birlik’in antikomünist yayın faaliyeti –yazarlar, çevirmenler ve içeriklerle-sermaye hegemonyasının “rezervi” içinde değerlendirilecek, yayınların bu özellikleriyle de hegemonya aygıtı işlevi gördükleri öne sürülecektir.

Hegemonyanın, kurulduktan sonra sürekli olarak yeniden üretilmesi, değişen koşullarla birlikte tahkim edilmesi gerekmektedir. Sınıf mücadelesi içinde şekillenen hegemonyanın çeşitli nedenlerden dolayı sürdürülememesi durumunda krizler ortaya çıkmaktadır. İki durumda; yönetici sınıfın, tabi sınıfların desteğini aldığı siyasal girişimler konusundaki başarısızlığı veya edilgen sınıfların devrimci talepler ileri sürmesi durumunda ortaya çıkan hegemonya krizinin karşısında egemen sınıf “ekonomik, politik ve ideolojik olanağı elinde bulundurması dolayısıyla, denetimindeki güçlerden yararlanarak kendi hegemonyasını yeniden kurmaya” yönelmektedir (Yetiş, 2020, 92-93).

Birlik tarafından yayımlanan antikomünist yayınların zamanlaması ile sermayenin kriz karşısında hegemonyasını yeniden kurma çabası doğrudan ilişkilidir. Bu çalışmada incelenen antikomünist yayınlar, 1960'larda yükselen toplumsal talepler neticesinde ortaya çıkan hegemonya krizi karşısında hegemonyanın tahkim edilmesinde bir hegemonya aygıtı işlevi de görmüştür. 1962-1967 yılları arasında büyük sermayenin mesleki kuruluşu olan Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından yayımlanan antikomünist yayınların neden bu yıllarda yayımlandığı ve bununla birlikte bir sermaye kuruluşunun neden yayıncılığa giriştiği sorusu da yine hegemonya krizi içinde cevabını bulan sorulardır. Hegemonya krizi, sermayenin entelektüel liderliği içinde çözülmek istenmiş, antikomünist neşriyat bunun bir aracı olarak kullanılmıştır.

1960'lar, Türkiye'nin 1950'lerle başlayan değişim yıllarının yeni arayışlarla birlikte devam ettiği ve özellikle 1961 Anayasası ile beraber toplumsal güçlerin yükselişe geçtiği bir dönem olmuştur. Temel hak ve özgürlükler, sosyalizm, siyaset, siyasi liderler, Kürt meselesi, moda, sokak, basın ve yayıncılık konularında değişimler ve yeni arayışlar 1960'lı yılların kendine has kimliğini yaratan önemli konulardır. 27 Mayıs Darbesi, 1961 Anayasası, bu Anayasa'nın beraberinde getirdiği denetleyici kurumlar, siyasal alana sonraki yıllara damgasını vuracak Demirel, Türkeş, Ecevit ve Erbakan'ın siyaset sahnesine girişi, *Das Kapital*'in yayımlanışından 100 yıl sonra Türkçe çevirisinin yayımlanması ve TİP ile birlikte sosyalizmin Meclis'e girişi gibi ilkler 1960'lı yıllarda yaşanmıştır (Alkan, 2017b).

İthal ikameci ekonomik yönelimle birlikte işçi sınıfının da siyaset sahnesine girip siyasi ve kültürel hegemonya denklemine dâhil olduğu bu yıllar, aynı zamanda ülkede “düzen”in sorgulandığı yıllar olmuştur: Doğan Avcıoğlu'nun *Türkiye'nin Düzeni*, İsmail Beşikçi'nin *Doğu Anadolu'nun Düzeni* ve İdris Küçükömer'in *Düzenin Yabancılaşması* aynı dönemde yayımlanmıştır.

Toplumdan gelen devrimci taleplerin yükselişi ile birlikte düşünüldüğünde Birlik'in antikomünist yayın projesi, tam olarak bir hegemonya krizinin içinde doğmuştur. Yükselen toplumsal muhalefete karşı “Ülkücü Komandolar” tarafından örgütlenen şiddetin ana dayanağı antikomünizm olmuştur. 1960'ların sonunda kurulmaya başlayan bu kamplarda emekli askerlerce verilen eğitimin amacı “komünistlerin harekete geçmeleri halinde, bir mitingin nasıl dağıtılacağı, nasıl karşılanacağı” gibi bilgilerdir (Mater, 2012: 299-300).

1960'larla yükselen toplumsal muhalefet ve işçi sınıfının varlığı, sosyalizmin Meclis'te temsili ve sol yayınlardaki yükseliş, sermayenin hegemonya krizini çözüme mücadele yöntemi olarak antikomünist yayıncılığa girişmesinde etkili olmuştur. Hegemonyanın zoru içermeyen diğer yönü, yayıncılık politikasıyla devreye sokulmuştur. Üstelik sermayenin sınıf bilinci o kadar yüksektir ki, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği'nin ilk antikomünist yayını 1962 tarihinde yayımlanan *Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?*¹ isimli çeviri kitaptır. Oysa Türk Ceza Kanunu'nun 141. ve 142. maddesi dolayısıyla sol yayınların basılması yasaktır. Ta ki Türkiye İşçi Partisi (TİP) Senatörü Niyazi Ağırnaslı tarafından bu iki madde hakkında Anayasa'ya aykırı oldukları gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'ne açılan davada karar verilene kadar. Mahkemenin bu davayı reddetmekle birlikte getirdiği bilimsel eser-propaganda eseri yorumu, sol yayınların basılmasının önündeki engelleri kaldırmıştır (Alkan, 2017a: 110-11). Kararın 1963 tarihli olduğuna bakıldığında, sermayenin önce davranıp antikomünist neşriyat üzerinden ideolojik mücadeleyi başlattığı görülmektedir. Bu durum, yayımlanan kitaplara yazılan önsözlerde açıkça dile getirilmiştir.

Sosyalizmin yükselişi ve Meclis'te temsil edilmeye başlanmasıyla birlikte “zamanın ruhu”, sınıf bilincine sahip sermaye tarafından iyi tespit edilmiştir.

“1960'dan bu yana demokratik gelişmemiz hızlanmıştır. Fikir akımları çeşitlenmiş, mevcut çerçevelerden taşmaya başlamıştır. Başlıca kayda değer bir değişiklik, sosyalizmin Millet Meclisi kürsüsünden de seslenir oluşudur” (*Komünizme Karşı Hürriyet*, 1965: 1).

Sol yayınlardaki artış da yayımlanan kitapların önsözlerinde yer bulmuş ve sermayenin, “matbuat antikomünizmi”ni sosyalizme karşı ideolojik mücadelede nasıl kullandığını göstermiştir:

“Teslim etmeli ki memlekette sosyalizm, neşriyatını her gün biraz daha genişletip kesafetlendirmektedir. Yalnız neşriyat sahasında kalmayarak bir an evvel iktidarı elde etmeğe ve böylece nazari sahadan çıkarak ameli hayata girmeye çalışmaktadır. Türkiye İşçi Partisi bu maksatla teşekkül etmiştir” (Aral, 1965: 14).

Daha çok Amerika merkezli çeviriler üzerinde yoğunlaşan antikomünist neşriyat, Soğuk Savaş atmosferi ve Türkiye-Amerika ilişkileri üzerinden çok

rahat anlamlandırılabilir. 1947 Truman Doktrini ve 1948 Marshall Planı doğrultusunda imzalanan yardım anlaşmalarına göre Amerika, Türkiye’de Amerikan kültürünün yayılması için resmi destekte bulunacaktır. Anlaşmanın bir maddesi, özellikle yayın faaliyeti konusunda ipucu vermektedir:

“Türkiye ve ABD’nin yapılan yardımın amaçları ve ulaşılan başarılar konusunda ... geniş yayın yapmanın karşılıklı çıkarlarının gereği olduğunu kabul ettikleri ... belirtilmekte ve Türkiye’nin bu tür yayınların yapılması için ... her türlü pratik önlemi ... alacağı’ kaydedilmekteydi” (Alkan, 2015: 594).

Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği’nin yayımladığı çeviri kitaplardan birinin doğrudan Amerikan Ticaret Odaları tarafından yayımlanmış olan bir kitabın tercümesi olduğu göz önüne alındığında, antikomünist neşriyatın Soğuk Savaş süreci ve ABD ile ilişkisi ortaya çıkmaktadır.

“Memleket Hizmeti” Olarak “Matbuat Antikomünizmi”

Antikomünizm, en geniş anlamıyla anti-Sovyetizm, Sovyetler Birliği ve sosyalist sistem eleştirisi, sosyalist ülkelere, bu ülkelerin dayanışmasına, işçi sınıfı ve sınıf mücadelesine karşıtlık ve ideolojik saldırı (Girginov/Mshvenieradze, 1978; Reinhold/Rijenko, 1969) olarak tanımlanabilir. Sermayenin antikomünist yayıncılığını konu edinen bu çalışmada incelenen yayınlara bakıldığında, antikomünizmin tanımı doğrultusunda bir yayın faaliyeti olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada, sermayenin antikomünist yayıncılık faaliyeti daha önce de belirtildiği üzere “matbuat antikomünizmi” kavramı ile tarif edilecektir. Burada Benedict Anderson’ın (1995) “matbuat kapitalizmi” kavramına dayanılmaktadır. Anderson’ın *Hayali Cemaatler*’de ulusal yapıların “hayal edilişi” ile ilgili olarak ortaya koyduğu “matbuat kapitalizmi” kavramının dilin sabitleştirilmesi ve ulusal bilincin yaratılmasındaki öneminin başka bir açıdan benzeri “matbuat antikomünizmi” açısından da geçerlidir. “Matbuat antikomünizmi”yle sermaye, antikomünist yayıncılığı, sosyalizme ve sosyalist yayınlara karşı, belli kavramlar ve söylemler eşliğinde, ideolojik mücadele ve hegemonya aracı olarak kullanmıştır. Belli kavramlar ve söylemler, ideolojik mücadelede “sabitleştirme” işlevi görürken; yayıncılık faaliyeti bir “memleket hizmeti” olarak antikomünist “bilincin” yükseltilmesi, sermayenin çıkarının “ortak çıkar” ve dünya görüşünün “ortak duyu” biçiminde gösterilmesinde işlevsel olmuştur. Bu anlamda antikomünist

yayıncılık da, sermayenin zengin hegemonya “rezerv”ine dâhil edilebilecek bir hegemonya aracına dönüşmektedir. Birlik tarafından yayımlanan her eser -yazarı ve çevirmeniyle birlikte düşünüldüğünde- sınırları oldukça geniş olan “aydın” kategorisine dâhil edilebilecektir.

1950 yılında, sermayenin mesleki üst kuruluşu olarak kurulan (Resmi Gazete, 1950) Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği, kendi bünyesinde yer alan Birlik Matbaası ile haftalık olarak *Türkiye İktisat Gazetesi* ve *Borsa Bülteni*'ni, günlük olarak da *Ticaret Sicil Gazetesi*'ni yayımlamıştır.

Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından yayımlanan mesleki ve süreli yayınların dışında bir yayın faaliyeti daha vardır ki bu da bu çalışmanın konusu olan antikomünist yayın faaliyetidir.

Bu yayın faaliyeti içinde yayımlanan ilk kitabın önsözünde, bu yayınlarla amaçlanan hedef açıkça ortaya konmuştur:

“Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği, Komünizm’in gerçek politik amacını açıklayan ve bu tehlikeden korunma çarelerini gösteren ilişik kitabı tercüme ettirerek yayınlamayı bir memleket hizmeti olarak lüzumlu ve faydalı görmüştür” (Schwarz, 1964: 5).

Birlik Matbaası tarafından basılan antikomünist neşriyatın büyük bir kısmını Amerika kaynaklı çeviriler oluşturmakla birlikte az sayıda telif eser ve *Türkiye İktisat Gazetesi* makalelerinden oluşan bir de derleme çalışma yayımlanmıştır. Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği'nin faaliyet raporları ve malî raporlarına bakıldığında, antikomünist neşriyata büyük önem verildiği görülmektedir. 1963 tarihli *Faaliyet ve Malî Rapor*'da (1963) “Periyodik yayınların dışındaki neşriyata verilen önem üzerine bu sene 250.000 lira tahsisat ayrılmasına” karar verildiği belirtilmiştir. Bu kalem daha sonraki raporlarda da yer almakta ve 1966'da 350.000 lira (Faaliyet Raporu-Malî Rapor 1967), 1967, 1969 ve 1970 yılında 500.000 lira (Faaliyet Raporu-Malî Rapor, 1969; Faaliyet Raporu-Malî Rapor, 1970) olarak geçmektedir.

Birlik tarafından yayımlanan son antikomünist içerikli yayınlar 1967 tarihlidir ve bu tarih, Amerika'daki yayın faaliyeti süreci ile doğrudan bağlantılıdır. Mark Neocleous, güvenlik meselesini antikomünizmle birlikte tartışırken

1947-1967 yılları arasında CIA tarafından üretilen ve finanse edilen “daha akademik seviyede” binin üzerinde kitap yayımlandığını belirtmektedir (Neocleous, 2012: 87). Birlik, son kitabı 1967’de yayımlamasına rağmen 1969 ve 1970 tarihli malî raporlarda halen 500 bin liralık tahsisat görülmektedir. Bu meblağın, bizzat birlik tarafından yayımlanmasa da, çeşitli matbaalarda, yayınevi ismi olmaksızın basılan çok sayıda antikomünist yayın için harcanmış olması ihtimal dâhilindedir.

Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği’nin sola-sosyalizme-komünizme karşı yürüttüğü ideolojik mücadele ve hegemonya krizini çözüme araçlarından antikomünist yayın faaliyetine değindikten sonra bir sonraki bölümde Birlik tarafından yayımlandığı tespit edilen 24 yayın değerlendirilecektir. Bu değerlendirmede 1962-1967 yılları arasında yayımlanan 24 kitap/brosür belli konular etrafında dört başlık altında sınıflandırılacaktır. Buna göre Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği’nin yayımladığı 24 eser şu dört başlık altında değerlendirilmiştir: I. “Kızıl Tehlike”yi Öğretmek, II. Sosyalizmin Buhranı-Başarısızlığı, III. “Yanlış Kehanet” ve “Bir Hayal” Olarak Marksizm ve Komünizm ve IV. Sermayenin Gözünden Dünyada Komünizm.

I. “Kızıl Tehlike”yi Öğretmek

Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği’nin yayımladığı ilk antikomünist yayın, *Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?* isimli çeviri kitaptır (Schwarz 1964). İlk baskısı 1962’de yapılan kitabın, bir yıl içinde ikinci baskısının yapıldığı belirtilmiştir. Amerika’da on beş ayda on baskı yapan kitabın yazarı Fred Schwarz ise “kendini komünizme karşı mücadeleye adanmış kıymetli bir fikir adamı” olarak takdim edilmiştir.

Bu çalışma içinde değerlendirilen tüm kitapların nihai gayesi komünizm tehlikesine dikkat çekmektir. Komünizm tehlikesi, hegemonya aygıtı olarak işlev gören neşriyat vasıtasıyla “ortak duyu”/ortak korku hâline getirilmeye çalışılmıştır. “Matbuat antikomünizmi”nin kendini konumlandığı zemin komünizmle savaşmak için onu iyi tanımak gerektiğidir. Çünkü “Komünizmin bugüne dek en büyük yardımcısı onun hakiki içyüzünü bilmememiz olmuştur. Bu cehalete karşı savaş açılması ise elzemdir” (Schwarz, 1964: 119). Schwarz’a göre komünistlere çok kolay inanılabilir çünkü Marksist tahlil çok ikna edicidir ve insanların çoğu komünist gayelere hizmet ettiklerinin farkında bile değildir (Schwarz, 1964: 26).

Yazara göre komünizmin en fazla tesiri altında kalanlar aydınlar ile öğrenci entelektüellerdir ve komünizmin yayılmasında dört faktör etkili olmaktadır. Bunlardan ilki kapitalist sisteme duyulan hayranlığın yok edilmesidir. İkinci faktör olan materyalist felsefe ile entelektüeller Allah'ın mevcut olmadığına, her insanın bir mide, bir karaciğer ve beyinden meydana gelen bir gövdeden ibaret olduğuna ve ruhun olmayıp, cennet ve cehennemin hayalden ibaret olduğuna inandırılmaktadırlar. Üçüncü faktör entelektüel gururdur ki aileye ve vatana karşı duyguların zayıflamasıyla kitleler “komünizmin ağzına layık bir lokma” hâline gelmektedirler. Son olarak dini ihtiyaçların tatmin olmaması, Allah'ın varlığının reddi ile giderilemeyen manevî ihtiyaçların çıkar yol olarak komünizm ile giderilmesidir (Schwarz, 1964: 23-39).

Kitapta geçtiği üzere komünistler; “kapitalizm”, “Amerikan emperyalistleri” ve “barış” kelimelerini birer “tetik” kelime yaparak propaganda maksadıyla kullanmaktadırlar. Kapitalizm kelimesi açgözlülükle bir görülmekte, Amerikalıların en fedakâr eylemleri bile Amerikan emperyalizmi olarak adlandırılarak çirkin ve utanılacak şeyler olarak gösterilmektedir (Schwarz, 1964: 129). Komünizm tehlikesinden korunmak için tehlikenin ciddiyeti idrak edilmeli (Schwarz, 1964: 152), komünizm hakkında bilgi verecek eserler ortaya konulmalı (Schwarz, 1964: 160), dua, ibadet ve Allah sevgisiyle dolu insanlar akıllıca teşkilatlanmalı ve her dinî, iktisadî, meslekî ve kültürel topluluk kendi komünizmle mücadele programını hazırlamalıdır (Schwarz, 1964: 163-64). Kitapta Amerikan yanlılığı ve kapitalizm, toplumun genel çıkarı olarak gösterilmekte; hegemonya aygıtı bu yönde işlemektedir.

Daha önce belirtildiği gibi, sermayenin antikomünist yayın faaliyetinin temelini Amerika kaynaklı çeviri eserler oluşturmaktadır. Bunlardan ilki, bizzat Amerika Birleşik Devletleri Ticaret Odası tarafından yayımlanmış olan bir broşürün bir kısmının çevirisi olarak yayımlanan *Komünizme Karşı Hürriyet*'tir (1965). Kitaba göre komünizm, bütün dünyada hürriyeti tehdit etmektedir ve Amerika bir var olma savaşı vermektedir. Oysa Amerikalılar komünistlerin neden kendilerine düşman olduklarını bilmemektedir (*Komünizme Karşı Hürriyet*, 1965: 3-4). Bu tehlikeyle mücadele yöntemi yine bilindiktir; komünist tehdidi anlamak ve Hür Dünya milletlerini kuvvetlendirmek için çalışmak (*Komünizme Karşı Hürriyet*, 1965: 26).

Demokrat Parti Gaziantep eski milletvekili Cevdet San tarafından derlenen *Komünist Darbeleri ve Karşı Tedbirler* (San, 1965) ise Macaristan, Latin Amerika ve Sovyetler Birliği üzerine yazılmış antikomünist makale, kitap önsözleri ve bizzat San tarafından yazılan antikomünist kitap özetlerinden

oluşmaktadır. Tabii tüm bu çabalar yine “memleket hizmeti” olarak yapılmıştır.

Bu başlık altında değerlendirilecek bir diğer kitap da Birlik tarafından yayımlanan haftalık *Türkiye İktisat Gazetesi* yazarlarından Faik Zeki Aral’ın yazmış olduğu 25 makaleden oluşan *Toplumumuzda Doktrin Tartışması* isimli derleme kitaptır. Kitap, antikomünizme yönelik teorik saldırının da oldukça yoğun olduğu bir seçkidir. Sosyalizm konusunda uyarıcı makalelerden yapılan makale seçkisinde ferdî mülkiyet nizamı övülmekte ve özellikle Türkiye İşçi Partisi’ne yönelik suçlamalarda bulunmaktadır. Aral’a göre sosyalizmin iktidara gelmesiyle birlikte planlı devletçilik adı altında ferdi mülkiyet, hususi teşebbüs ve sermaye kökünden sökülüp atılacaktır (Aral, 1965: 22). Eski bir siyasetçi olan San’ın ve yazar Aral’ın buradaki işlevleri, hegemonik rızanın üretiminde aydınların yerini de işaret etmektedir. Hegemonyanın yeniden kurulmasında işlevi olan bu isimler, pek çok antikomünist yazar gibi, sermayenin organik aydını kategorisine dâhil olmaktadır.

Aral’ın makalelerinde sermaye övgüsüne aynı zamanda NATO övgüsü de eşlik etmektedir. Ona göre sosyalizm, yalnız iç politika için değil, dış politika için de felakettir. Muhtemel bir sosyalist iktidarda Türkiye-NATO ilişkilerinin geleceğinden endişe eden Aral, sosyalizmden âdeta öcü gibi korkmakta ve en kesif antikomünist söylemi kullanmaktadır:

“Bu cereyanın az çok yakın bir âtide iktisadî-içtimâî rejimi sarıp avucu içine alacağı intibai camiada yerleştiği takdirde bizde tasarruftan da, sermaye piyasasından da, yatırımdan da, kalkınmadan da hattâ memleketin geleceğinden de ümidi kesmek lazım gelir” (Aral, 1965: 41).

Sosyalizmden “virüs” ve “afet”, sosyalist ülkelerden “hapishane” olarak bahseden Aral’ın bu geniş çaplı antikomünist seçkisi Atatürk ve komünizm bahsini de atlamamıştır. Antikomünistlerin meşruluk kazanmak üzere yaratmaya çalıştığı “antikomünist Atatürk” imajı ve “Türk âleminin en büyük düşmanının komünizm olduğu ve her görüldüğü yerde başının ezilmesi gerektiği” sözü bu kitapta da yer almaktadır (Aral, 1965: 47). Toplumun büyük bir kesimi için ortak değer olan Atatürk’ten bir antikomünist yaratma çabası, sermayenin kendi çıkarını ortak çıkar olarak gösterme çabasında kullanılmak istenmiş ve hegemonya projesine dâhil edilmiştir.

Antikomünist neşriyat, antikomünizmin sınırlarını zorlarken, daha önce söylediği ile çelişmekte bir beis görmemektedir. Milli camianın komünist olamayacağı, halkın Müslüman oluşuna ve mülkiyet rejiminin yaygınlığına bağlanmaktadır (Aral, 1965: 48). Yani hem halkın komünist olma ihtimali yoktur hem de komünizm halk içinde yayılmaktadır. Bununla birlikte Aral'a göre kul için en uygun sistem ferdi mülkiyet sistemidir ve İslam, akıl dinidir:

“Birçok ayetiyle Kur'an, müminlerin sık sık kendi akıllarıyla düşünmeye ve hüküm vermeye davet eder. Bu itibar iledir ki İslam için aynı zamanda akıl dinidir, denilmiştir. İslam âlemi haricinde daha ziyade akıl yolundan yürüyerek bulunmuş ve gelişmekte olan bir iktisadi-içtimai sistem ile Kur'an'da gösterilmiş iktisadi-içtimai sistem arasında sıkı iltisak noktalarından ki, bu makalede dikkati çekmek istedik. Hemen kâmilan İslam dinine sâlik olan camiamız için şu nokta da hatırlanmak önemli olur ki günümüzün dünyasında iktisadi refah ile birlikte kul için mümkün olabilen içtimai adaleti de halen memleketlerine sağlayabilmiş Garp âlemidir; yoksa Marksizm-Leninizm düsturlarıyla yola çıkmış olan Şark âlemi değildir” (Aral, 1965: 85).

Aral'a göre işçi ve işveren de kardeş olmalıdır:

“Çalışanlar ve çalıştıranlar baş başa vermelidir. Sosyal adaleti sosyalizm haricinde kurmak için sendikaları vasıtasıyla aralarında bir an evvel anlaşmaya bakmalıdırlar” (Aral, 1965: 71).

Benzer şekilde köylü de elindekini avucundakini kaybetmek istemiyorsa, antikomünist olmalıdır:

“Şeâmetli bir kaza eseri olarak kolektivizm memleketimize girdiği takdirde köylülerimiz de bugünkü varlıkları üzerinde mülkiyet haklarının ellerinden kaçıp gideceğini ve yine günün kolektivist memleketlerinde olduğu gibi eski hallerini dahi mumla arayacaklarını unutmamalıdırlar” (Aral, 1965: 99).

Aral'ın komünizmle mücadele için uyarısı ise geleceğin Milliyetçi Cephe (MC) iktidarlarını on yıl öncesinden haber vermektedir. Aral'a göre siyasi kuvvet, komünizme karşı tedbir almalı, partiler birlikte cephe kurmalıdır (Aral, 1965: 157).

Komünist Basın Nasıl Çalışır? başlıklı çeviri kitapta ise Sovyetler Birliği, Yugoslavya, Polonya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan, Arnavutluk ve Batı Almanya basını üzerine incelemelere yer verilmiştir. Komünist ülkelerle kapitalist ülkeler arasındaki farkın komünist basın tarafından işleniş biçiminin eleştirisi, o yılların Türkiye’si düşünüldüğünde çok daha anlamlı olmaktadır. O yılların Türkiye’si, işçinin ücret talebinden hak talebine geçtiği, sınıf bilincinin yükseldiği bir ülkedir.

“Komünist basına göre bir tarafta komünist memleketlerin bulunduğu dünya vardır. Bu memleketlerde halk, partinin tecrübeli önderliği altında hür, mutlu ve müreffeh bir hayat sürmektedir. ... Diğer tarafta ise, insanların kasvetli ve sıkıntılı bir hayat sürdüğü bir dünya vardır. İşsizlik ve geçim masrafları devamlı olarak artmaktadır. İşçiler sömürülmektedir” (Buzek, 1966: 128).

Sermayenin “matbuat antikomünizmi” içinde, antikomünizmin fotoroman hâli de eksik bırakılmamıştır. *Komünizm Nedir? Resimlerle Dünya Komünizmi*, komünist vaatlerin, uygulamaların, başarısızlıkların, yalanların, komünizmden kaçanların ve zulmüne uğrayanların fotoroman halini sunan büyük boy bir albüm özelliği taşımaktadır. Buradaki görsellere bakıldığında komünizm, yüz milyonlarca insanın gövdesini, kafasını ve ruhunu demir pençesi ile ezen, hürriyetin kırıntısının bile olmadığı “en sömürücü sistem” olarak gösterilmektedir (Ketchum/Brumberg, 1967).

Kitapta antikomünizm o derece ilerletilmiştir ki, Marx’tan bile bir antikomünist çıkarmak istenmiştir:

“Marks: ‘Dünya işçileri birleşiniz. Hürriyetinizden başka kaybedecek şeyiniz yoktur’ deseydi daha doğru söylemiş olurdu” (Ketchum/Brumberg, 1967: 4).

Benzer bir örnek de sosyalist ülkelerle ilgilidir:

“Her komünist ülkede ve komünizmi destekleyen herkes arasında Karl Marx bu sistemin babası olarak anılır. Fakat Karl Marx mezarından kalkacak olsa Demir Perde’den içeri geçeceği pek şüphelidir. Eğer Sovyetler Birliğine ve peyklerine gitmek isterse orada bulduklarının kendi ortaya attığı nazariye ile utanç verecek derecede farklı olduğunu görürdü” (Ketchum/Brumberg, 1967: 127).

Kitapta Marx'tan bir antikomünist yarattıktan sonra, sosyalistler de Marx'ı anlamamakla kolaylıkla itham edilebilmiştir:

“Fakat Marks ve Engels'te bazı fikirler –bilhassa hürriyet ve serbestliğin muhafazası hakkında- de vardır ki, komünistler bunlara hiçbir zaman riayet etmediler” (Ketchum/Brumberg, 1967: 18).

Antikomünist tarih okumasının iyi bir örneği de Bolşevik Devrimi ile ilgilidir. Bu teze göre Bolşevikler karşıdevrimcidir!

“Lenin ve arkadaşlarının 7 Kasım 1917'de devirdikleri şey Rus tarihindeki ilk demokratik hükümet, yani o yılın Mart ayındaki halk ayaklanmasının mahsulü olan müessese idi. Bolşevikler bir 'ihtilâl' yerine bir 'karşı ihtilâl' yaptılar” (Ketchum/Brumberg, 1967: 32).

Amerika kaynaklı ve yardımlı yayın faaliyeti içinde komünist ülkelerin düzenledikleri uluslararası bir toplantı bile antikomünist neşriyat içinde yer bulmuş (*Komünist Dünya Planı*, t.y.), *Kızıl Dünya* (Lyons, 1966) ile komünist isyanlar değerlendirilirken, bu “kızıl kasırgalar”dan kurtulmanın çareleri konusunda “komünizmi öğrenmek” üzerinde durulmuştur. Mücadele için halk bilgilendirilmeli, vatandaşlardan “hücum kuvvetleri” kurulmalı, idare ve polis gücü desteklenmelidir (Lyons, 1966: 67-68). “Matbuat antikomünizmi” ve devletin kolluk gücüyle paralel hareket eden paramiliter oluşumlara bakıldığında, bu planın Türkiye’de de uygulandığı görülmektedir.

“Kızıl Tehlikeyi Öğretmek” alt başlığı altında değerlendirilen antikomünist neşriyat, sermaye egemenliğine yönelik rıza üreten ve “memleket hizmeti” işleviyle sosyalizmi toplumun genelinin çıkarına karşı konumlandırarak sermaye hegemonyasının “rezervi” içinde yer bulmaktadır.

Türkiye İşçi Partisi'ne yönelik suçlamalar ve NATO'ya yönelik övgüler ise antikomünist yazarları hegemonyanın sürdürülmesi ve rıza üretimi işlevini yerine getiren aydın kategorisi ile birlikte düşünmeyi olanaklı kılmaktadır.

II. Sosyalizmin Buhranı-Başarısızlığı

Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği'nin yayımladığı kitaplardan ikinci başlığa dâhil olanlar, Sovyet ziraat ve sanayisinin eleştirisi üzerine kurgulanmış olan yayınlardır.

Sovyet ekonomisi konusunda “uzman” bir Fransız iktisatçı olarak tanıtılan Lucien Laurat’ın *Sovyet Ziraati: Buhranın Kökleri* kitabı, en kaba haliyle “sosyalizm aç bırakır” propagandası üzerine bina edilmiştir. Kitabın yine bir “memleket hizmeti” olarak yayımlandığı, takdim metninden görülmektedir:

“Hür milletler camiasının mahkûm ettiği bir zihniyetin sosyal ve ekonomik bünyelerde yaptığı tahribatı dile getiren yayınlarından ikincisini Türk toplumunun bilgisine sunuyoruz” (Laurat, 1964: 3).

1964 tarihli kitap, 1963 yılında Sovyet ziraatında yaşanan buğdayda rekor düşüşünü merkeze almış ve bu azalış Sovyet sisteminin istikrarsızlığına bağlanmıştır. Bunun nedeni ise kolektivizasyon, hür teşebbüsün yokluğu ve bu sebeple az çalışan çiftçilerdir.

Sovyet ziraatının eleştirisi gibi, toprak reformu eleştirisi ise “Tuna Çukurluğu” ülkeleri üzerinden anlatılmıştır. 1965 tarihli *Tuna Çukurluğu: Halk Demokrasilerindeki Toprak Reformlarının Kaderi* isimli kitap, toprak reformunun sonunu borç, tarımsal kriz ve bunun neticesinde komünizmin eline düşmek olarak açıklamaktadır; toprak reformu yolu, komünizm yoludur. Kitap yayımlandığı sırada, Türkiye’de de toprak reformu kanunu Meclis’te tartışılmaktadır. 1965 yılında Meclis’e gelen Toprak Reformu Yasa Tasarısını hedef alan bu yayımla toprak reformu komünizmle ilişkilendirilmiştir. CHP’nin Meclis’e getirdiği kanun tasarısına karşı muhalefet, köylüye “Cumhuriyet Halk Partisi iktidara gelirse sizin de topraklarınızı alacak, toprağınız da dininiz de elden gidecek, memlekete komünizm gelecek” şeklinde propaganda yapmıştır (Ecevit, 1968). Bu yönüyle “matbuat antikomünizmi”nin, günceli takip ettiği, Türkiye’de de karşılık bulabilecek propagandaları merkeze aldığı görülmektedir.

“Tuna Çukurluğu” ülkeleri olan Romanya, Macaristan, Polonya ve Bulgaristan’da yapılan toprak reformu örneklerinin incelendiği kitapta bu ülkelerin toprak reformundan sonra 15 yıl içinde borç krizine girdikleri (*Tuna Çukurluğu*, 1965: 8) ve en sonunda da 1948 yılı itibarıyla komünist partilerin mutlak yönetimi altına girdikleri belirtilmiştir (*Tuna Çukurluğu*, 1965: 32). Ziraat ve toprak reformuyla birlikte Sovyet sanayisi de yine güncel bir gelişmeyi yakından izleyerek sermayenin “matbuat antikomünizmi”nin ilgi alanına girmiştir. 1965 yılında Sovyet sanayisinde girilen yapısal dönüşümün tartışıldığı *Sovyet Rusya’da Sınai Reformun Düşündürdükleri*’nde, Sovyetler’in ziraatta olduğu gibi sanayide de “insicamsız ve irtibatsız bir

yönetim altında bocaladığı” belirtilmektedir. İktisatçı Henri Peyret’nin kitabından kısmi bir çeviri olan bu metinde “sürekli revizyona ihtiyaç duyan bir ‘geleceğin tek kanun’u” denilerek Marksizm eleştirisi yapılmıştır:

“Eğer, taraftarlarının dediği gibi, Marksizm gelecek toplumların tek kanunu ise, bu ani değişikliklere, bu deneme ve yoklamalara, şu dün taptığı şeyleri bugün yakmağa neden lüzum görüyor?” (Peyret, 1966: 16).

Yazara göre “ilmi sosyalizm, imtihandan geçmektedir”; “Marks da Engels de Lenin de kendilerinden öncekiler gibi bir hayale saplanmışlardır.” “Marksizm başarıya ve sınıfsız cemiyete giden yolun anahtarı ise niye doğruca hedefe yönelmiyor”dur? (Peyret, 1966: 15-16). *Sovyet Ekonomisinde En Son Gelişmeler*’de de iktisadi politikalar ve kurumlar üzerindeki kargaşadan hareketle Sovyet ekonomisi, 1966-1970 beş yıllık planı merkezine alarak, yine güncel biçimde takip edilmiştir (Campbell, 1966).

“Matbuat antikomünizmi”, sosyalizm eleştirisini en sonunda *Sosyalizm Niçin Daima Başarısızlığa Uğrar?* ile birlikte olanca teorizsizliği ve antikomünist hamasetiyle ortaya koymaktadır. Sosyalizm başarısızlığa uğramaya mahkûmdur çünkü “modası geçmiş bir doktrindir” (Home, 1967: 7). Çünkü “sosyalist felsefe insan tabiatına karşıdır” (Home, 1967: 3). “Sosyalizm çökmek üzeredir ve onun bu çöküşünü kimse durduramayacaktır. Çünkü sosyalizm, imkânlar dünyasında başarı arayan ferde hiçbir şey ifade vaat etmiyor”dur (Home, 1967: 9). Elbette metin yine “matbuat antikomünizmi”nin çelişkilerinden mustarıptir: “Sosyalist çözüm yollarına duyulan alâka gittikçe azalmaktadır. ... Bilhassa gençler, sürü halinde bir cemiyete katılmayacak kadar izzeti nefis sahibidirler” (Home, 1967: 6-7).

“Kızıl Tehlikeyi Öğretmek” gibi “Sosyalizmin Buhranı-Başarısızlığı” alt başlığı altında değerlendirilen antikomünist neşriyat da, “memleket hizmeti” işleviyle sosyalizmi toplumun genelinin çıkarına karşı konumlandırarak sermaye hegemonyasının “rezervi” içinde yer bulmaktadır.

III. “Yanlış Bir Kehanet” ve “Bir Hayal” Olarak Marksizm ve Komünizm
“Matbuat antikomünizmi”nin hamasi ve teorik zahmete girmeyen örneklerinin yanında, Marksizm’e ve sosyalizme yönelik “ahlâki”, “felsefi” ve “teorik” karşı çıkış örnekleri de görülmektedir. Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği’nin antikomünist yayıncılık faaliyetinde üçüncü başlık altında değerlendirilecek olan kitaplar bu özelliğe sahip olma iddiasında olan çalışmalardır.

Bunlardan ilki olan *Marksizm Anlayışı*, Marksist felsefenin ahlâki tahliline girişilen bir kitaptır. Polanyi'nin "ahlâki tersine çevirme" örneği olarak Marksizm'i gösterdiği bu çalışmada Marksizm, "gayri ahlâkiliğin ahlâki kuvveti" olarak değerlendirilmiştir (Polanyi, 1966: 5). Burada "ahlâki tersine çevirme", yüksek seviyede olanın ahlâki bir tutkuyla reddedilmesidir. Komünizm burada bir zihin patolojisi olarak, bir hastalık olarak nitelenmiştir.

Türk sağının "Allahsız komünist" söyleminin, değerlendirilen "matbuat antikomünizmi" içindeki örneği *Komünizm ve Din*'de bolca görülmektedir. Bu derleme kitap; Marx, Engels ve Lenin'in eserlerinden; Çin Komünist Partisi belgelerinden ve sosyalist ülkelerde yayımlanan metinlerden seçilmiş din ile ilgili yazılardan oluşmakta, klişe geleneğini bozmadan "Din halkın afyonudur" sözü ile başlamaktadır (*Komünizm ve Din*, 1966: 5). En çok geçen kelimelerden biri de "Allahsız" ve özellikle eğitim üzerinde bir vurgu ile belirgin hale getirilen "komünist öğretmen"dir. "Komünist öğretmen" Türkiye için de yabancı olmayan bir söylemdir.²

Teoride ve Tatbikatta Sosyalizm, neden sosyalist ekonomiye geçilmemesi gerektiği üzerine sunduğu "teorik" nedenlerle "matbuat antikomünizmi"nin en iyi örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir. Bu "teorik" nedenlerden birisi "sosyalizmin parti programından başka bir şey olmadığı"dır: "Bugün sosyalizm, bütün Batı memleketlerinde bir parti programı olmaktan öte bir mahiyet taşımamaktadır" (Savaş, 1966: 9).

En az ilki kadar "teorik" neden ise "sosyalizmin geleceksizliği"dir:

"Sosyalizm, sosyalistlerin de kabul ettiği gibi bütün gayretini kapitalizmi tenkide yönelmiş, kapitalizmin yerine kurulacak sistemin esaslarını tesbit etmek gibi son derece önemli bir görevi ihmal etmiştir" (Savaş, 1966: 13).

Üçüncü ve en "teorik" neden ise sosyalizmin bir fikir olarak "gelmiş ve geçmiş" olduğudur:

"Sosyalizm, fikir akımı olarak gelmiş ve geçmiştir. ... Memleketimizde kalkınmayı hızlandıracak yolları ararken geçen yüzyılın köhne ve kısır münakaşalarına dönmekte fayda yoktur" (Savaş, 1966: 28).

Kendi Kalemlerinden Komünizm, bir “yiyin birbirinizi” kitabı olarak yayımlanmıştır. Çin-Sovyet çatışması sürecinde, iki ülkenin birbirine yönelik suçlayıcı yayınları, “matbuat antikomünizmi” için iyi malzeme olmuştur. Kitap için Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği yayın kurulu tarafından yazılan sunuşta da bu açıkça görülmektedir:

“Çin-Sovyet ihtilafı, komünist olmayan ülkelere, komünizmin mânâsını komünist gözler vasıtası ile görebilmek ve anlayabilmek gibi pek nadir ele geçen bir fırsat vermiştir” (*Kendi Kalemlerinden Komünizm*, 1966: 3).

Kitabın tüm içeriğini iki ülkenin birbirine yönelik “işgalci” (*Kendi Kalemlerinden Komünizm*, 1966: 11), “burjuva” (*Kendi Kalemlerinden Komünizm*, 1966: 9), “hırsız” (*Kendi Kalemlerinden Komünizm*, 1966: 19), “revizyonist” (*Kendi Kalemlerinden Komünizm*, 1966: 24), “iftiracı” (*Kendi Kalemlerinden Komünizm*, 1966: 12), “ırkçı” (*Kendi Kalemlerinden Komünizm*, 1966: 16) ve “diktatör” (*Kendi Kalemlerinden Komünizm*, 1966: 26) söylemleri oluşturmaktadır.

Yanlış Kehanet ve Bir Hayalin Yıkılışı’nda Marksizm, yalnızca bir paragrafta yanlışlanmıştır:

“Marks’ın iddiası, kısmen analiz kısmen kehanet olarak birbirini çok güzel tutmaktadır. ... Tek kusuru baştanbaşa yanlış olmasıdır. Kapitalizmin tahlili yanlıştır, Komünizmin nasıl kurulacağını tarifi yanlıştır ve Komünizmin ne çeşit bir sistem olacağı kehaneti de yanlıştır” (*Yanlış Kehanet ve Bir Hayalin Yıkılışı*, 1966: 7).

Bu yanlışlamanın dayanağı ise Marx’ın tahlilinin aksine kapitalizmin halkı daha yoksul değil, bilakis daha varlıklı yapmış olmasıdır. Burada yine bir “Marx yaşasaydı...” klişesi ile karşılaşılır. Yazara göre:

“Marks bunu görse Binbir Gece Masalları gerçekleşti sanırdı. ... Marksizmin varoluş koşulu işçilerin sefaleti ile daha baştan Marksizm yanlışlanmıştır. Öteki yanlışlara geçmeye gerek kalmaz (*Yanlış Kehanet ve Bir Hayalin Yıkılışı*, 1966: 7).

Marksizm’e yönelik “teorik” eleştirinin en belirgin olduğu kitap yine bir çeviri çalışmadır. Walt Whitman Rostow’un *İktisadi Gelişmenin Merhaleleri*

isimli çalışması, tarihsel materyalizme alternatif bir nazariye olarak dönemin ünlü çalışmalarından birisidir ve yine 1960'lara kadar sosyal bilimlerde hâkim olan Modernleşme Teorisi'nin önemli metinlerinden birisi olmuştur.

Geleneksel toplumdan sanayi toplumuna geçişin aşamalarının incelendiği kitap “Komünist Olmayan Bir Manifesto” alt başlığı ile yayımlanmıştır. Rostow'un bu kitabı, tarihsel materyalizme karşı ileri sürülen alternatif bir teodir. Bu beş merhaleli yaklaşım, tarihsel materyalizmin beş aşamalı gelişme yaklaşımına alternatif olarak sunulmuştur.

Kitapta Rostow gelişmiş sanayi ülkelerinde iktisadi gelişimin aşamalarını sistemli bir biçimde ortaya koymuştur. Buna göre iktisadi gelişmenin beş merhalesi vardır. Bunlar 1. Geleneksel Cemiyet (tarıma dayalı, durağan toplum), 2. Harekete Geçme Hazırlıkları (dış etki, geleneksel yapıdan çıkış altyapı, kültürel atılım), 3. Harekete Geçme Merhalesi (sanayileşme aşaması), 4. Olgunluğa Giriş (teknoloji gelişmesi) ve 5. Kitle İstihlaki Çağı'dır (kitleli üretim, sosyal güvenlik, çalışma saati). Kitabın asıl yayımlanma amacı bu merhalelerde yatmaktadır. Rostow kitabın sonunda Marksizm ile kendi yaklaşımını karşılaştırarak Marksizm'in tutarsızlıklarını sıralamıştır (Rostow, 1966: 133-53).

Bu başlığın son kitabı Hindistanlı siyasetçi Masani tarafından yazılan *Liberalizm Sosyalizme mi Yol Açacak?* isimli çeviri kitaptır. Kitap, yazarın siyasi fikirlerinin 41 yaşındayken sosyalizmden liberalizme nasıl değiştiğini anlatmasıyla açılmaktadır. Londra'da öğrenciyken tanıştığı baba dostu muhafazakâr bir İngiliz ona şu öğüdünü vermiştir: “Eğer 21 yaşında ve sosyalist değilsen kalbin yok demektir. Fakat 41 yaşına gelmiş ve hâlâ sosyalist isen aklın yok demektir” (Masani, 1966: 3). Masani'ye göre Gandhi'nin dediği gibi aynı politikada ısrar etmek “eşeklere mahsus bir fazilet”tir. Kitap boyunca antikomünizm ve Sovyetler Birliği eleştirisi sürdürülmektedir. Masani'ye göre sosyalizm hür ve eşit bir cemiyet kuramamış (Masani, 1966: 8), onlarca yıllık sosyalist rejim altında hayat standardı yükselmemiş, konut ve tüketim mallarında mahrumiyet yaşanmıştır; ürün kalitesi düşük ve ziraat verimsizdir (Masani, 1966: 10-15).

“Demirperde ülkelerinden fıkralar” tarzı kitaplarda olduğu gibi “mizahi” antikomünizm örneklerinden birisi de kitapta geçen Yuri Gagarin fıkrasında görülmektedir. Fıkraya göre Gagarin uzaydan döndükten sonra kendisiyle röportaj yapmak üzere evine yabancı bir muhabir gelir. Kapıyı açan kızına babasını sorar. Kızı, babasının uzayda olduğunu ve 4 saat sonra geleceğini

söyler. Muhabir, kıza, annesiyle konuşup konuşamayacağını sorunca kız, onun da ekmek kuyruğunda olduğunu ve 8 saat sonra geleceğini söyler (Masani, 1966: 13). Kitaba göre Sovyetler’de ekmek almak, uzaya gitmekten daha zordur ve uzun sürmektedir.

Masani’ye göre sosyalizm ancak küçük bir azınlığın faydasına olan bir sistemdir ve işçiler, köylüler ve orta sınıf hep kötü durumdadır. Üstelik “Liberal metodlar sosyalist hedeflere ulaşmakta sosyalizmden daha süratli neticeler vermektedir.” Bu yüzden de “Dünya komünizm ve sosyalizmden uzaklaşarak liberal demokrasiye doğru” gitmektedir. En sonunda sosyalizm eleştirisi kitapta “insan doğası” ile normalleştirilmiştir. Bu büyük “teorik” eleştiriye göre sosyalizm yerine liberalizmi, komünist blok yerine Hür Dünya’nın tarafında olmak doğal olandır: “Buna şaşırılmamak gerekir, zira insan zekâsı neticede daima doğruyu bulacaktır” (Masani, 1966: 23-24).

“Yanlış Bir Kehanet Olarak Marksizm ve Komünizm” alt başlığı altında değerlendirilen antikomünist neşriyat, sosyalizmi küçük bir azınlığın çıkarına olan bir sistem olarak kodlarken kapitalist metotları toplumun geri kalan geniş kesimlerinin çıkarına olan bir kurtuluş reçetesi, bir “ortak duyu” olarak savunmakta ve yine sermayenin hegemonya “rezervi” içinde yer bulmaktadır.

IV. Sermayenin Gözünden Dünyada Komünizm

Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği’nin antikomünist yayıncılık faaliyetinde dördüncü ve son başlık altında değerlendirilecek olan kitaplar sosyalist partiler ve sosyalist ülkeler üzerinde zamanın güncel meseleleri üzerinedir. Dört kitapta Kıbrıs, Küba, Endonezya ve Çin üzerine değerlendirmeler yapılmış ve sosyalist sistem kötülenmiştir.

1967 yılında, Kıbrıs’ta gerçekleşecek seçimler ve Kıbrıs Komünist Partisi’nin (AKEL) siyasi gücü üzerine değerlendirmelerin yapıldığı *Kıbrıs’ta Komünizm*’de AKEL’in oy potansiyelinden başta Sovyetler olmak üzere komünist ülkelerle olan iktisadî ve siyasî ilişkileri üzerine yorumlar yapılmıştır (Adams/Cotrell, 1967).

Johnson Mektubu’yla birlikte bozulan ABD-Türkiye ilişkileri ve Sovyetler Birliği’nin Türkiye’ye karşı dostluk jesti ile birlikte değerlendirildiğinde kitabın yayımlanma amacı da ortaya çıkmış olur. Türkiye’de antikomünizmin Kıbrıs’a olan ilgisi belirgindir³ ve Kıbrıslı Rumların büyük çoğunluğu komünizmi bir tehlike olarak görmezken komünist tehlikesine ilk dikkat çeken Türkler olmuştur (Adams/Cotrell, 1967: 25).

Küba'nın nasıl komünist olduğu da “matbuat antikomünizmi”nin ilgisini çeken bir konudur. Sermayenin gözünden Küba, Diktatör Batista'nın 1959'da devrilmesinden sonra “cehennem”e dönmüştür (Gilmore, 1967: 3). Küba Devrimi'nin “antikomünist” tarih okuması olarak yayımlanan *Küba Nasıl Komünist Oldu?* kitabına göre Küba'da çocuklar komünist propagandasına tabi tutulmakta, öğretmenleri ve ebeveynleri hakkında casusluk yapmaya zorlanmaktadırlar. Okuma yazma kampları adı altında gerçekleştirilen uygulamalarda bir sürü “ahlâksızlıklar” yaşanmaktadır. Komünist Küba'da kilise ve rahipler gözden düşürülmüş, 1961 yılı sonunda Fidel Castro yüzündeki maskeyi çıkarmış ve Marksist-Leninist olduğunu ilan etmiştir. Bir iki yıl geçmeden Küba ekonomisi çökmüş ve halk aldatılmıştır (Gilmore, 1967).

1967'de yayımlanan *Endonezya'daki Mücadelenin İçyüzü* isimli çeviri kitap yine güncel bir meseleyi bu kez Endonezya özelinde incelemiştir. Kitabın ana temasını 30 Eylül 1965'te Endonezya'da gerçekleşen başarısız hükümet darbesi, devlet başkanı Sukarno-Endonezya Komünist Partisi-Endonezya Ordusu ilişkisi üzerinden anlatılmıştır (Raanan, 1967). Sovyetler Birliği-Çin anlaşmazlığında devlet başkanı Sukarno'nun Pekin ile yakınlaşmasının ardından yaşanan komünist darbe kısa sürede ordu ve Sukarno'nun duruma hâkim olmalarıyla başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Kitaba göre başarısız olan bu komünist darbe girişimi “Endonezya'nın hiçbir zaman herhangi bir büyük kuvvetin boyunduruğu altına girmeyeceğini ispat etmiştir” (Raanan, 1967: 18).

Bu bölümde değerlendirilecek son kitap olan *Komünistler Çin'i Nasıl Ele Geçirdi?*, milliyetçi Çin'in eski Emniyet Müdürü'nün anılarından oluşmaktadır. Türkiye'de de, özellikle 1960'larda, emekli polis şeflerinin ve üst rütbeli askerlerin komünizm üzerine “düşünceleri”ni, Türkiye İşçi Partisi'nin ve “komünist” milletvekillerinin “iç yüz”lerini ortaya koydukları pek çok çalışma yapılmıştır.⁴ Emekli olduktan sonra yazdıklarıyla “matbuat antikomünizmi”nde kendine yer edinen pek çok emekli asker, polis ve bürokrat sermayenin organik aydın rezervine dâhil olmuştur.

Kitabın çevirmeni olan Cevdet San'ın sunuş yazısında da komünizmle mücadele edebilmek için onu iyi tanımak gerektiği yinelenmiştir. Komünistlerin Çin'i nasıl ele geçirdiğini, kullandıkları taktikleri bilmek bu yüzden önemlidir (San, 1967: 1). Milliyetçi Çin Emniyet Müdürü'nün anıları Çin'in nasıl komünist olduğunu bir polisiye hikâye gibi anlatırken asıl nedenin komünist partisinin kurulmasına ve faaliyet göstermesine izin verilmesi olduğunun altını çizmiştir (Hsu, 1967).

Sonuç

Büyük sermayenin mesleki üst kuruluşu olan Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği'nin 1960'lı yıllardaki antikomünist yayıncılık politikasının incelendiği bu çalışmada, kuruma ait Birlik Matbaası tarafından ilki 1962 yılında *Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?* isimli çeviri eserle başlayan antikomünist yayıncılık politikası boyunca yayımlanan 24 yayın incelenmiştir.

1962-1967 yılları arasında yayımlanan 24 yayın komünizmin gerçek politik amacını açıklamak, komünistlerin korkunç gayelerini bütün çıplaklığı ile göz önüne sermek ve bu tehlikeden korunma çarelerini ortaya koymak üzere bir “memleket hizmeti” olarak değerlendirilmiştir. “Matbuat antikomünizmi” içinde değerlendirilen bu çalışmaların çoğunluğu Amerika kaynaklı çeviriler olmakla birlikte az sayıda telif çalışma da yayımlanmıştır. Sermayenin sahip olduğu sınıf bilinciyle zamanın ruhunu iyi tespit ettiği ve yükselen sosyalizm fikri ve sol yayınlara karşı ideolojik mücadeleyi önemseydiği bu 24 yayın üzerinden görülmektedir. “Matbuat antikomünizmi” bu yönüyle bir hegemonya aygıtı olarak değerlendirilmiştir.

Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği'nin yayımladığı 24 kitap ve broşür yoğunlaştıkları konulara göre dört alt başlıkta değerlendirilmiştir. Bunlardan ilki olan “Kızıl Tehlike'yi Öğretmek”te yer alan 8 yayında ortak olan temel yaklaşım komünizmle mücadele edebilmek için onu iyi tanımak gerektiğidir. Bu genel anlamda tüm yayınların da ortak özelliği olarak değerlendirilmelidir. Komünizmle mücadelenin hürriyet davası olarak sunulduğu bu kitaplarda Meclis'te temsil edilen Türkiye İşçi Partisi'ne yönelik eleştirilerle NATO ve liberalizm övgüsü yoğun biçimde işlenmiştir. İşçi-işveren kardeşliği ve liberal ekonominin “kul” için en uygun sistem olduğu da kitaplarda işlenen konulardandır. Bu alt başlık altında değerlendirilen antikomünist neşriyat, sermaye egemenliğine yönelik rıza üretmeye ve “memleket hizmeti” adı altında komünizmi ve sosyalizmi toplum genelinin çıkarına karşı konumlandırıp antikomünizmi bir “ortak duyu” hâline getirmeye çalışan içeriği ile sermaye hegemonyasının “rezervi” içinde yer almış ve bir hegemonya aygıtı işlevi görmüştür.

“Sosyalizmin Buhranı-Başarısızlığı” alt bölümünde yer alan 5 yayında ise genel olarak “sosyalizm aç bırakır” propagandası yapılmaktadır. Zamanın güncel gelişmelerini takip eden bu yayınlar Sovyetler Birliği'nin ziraat, sanayi ve toprak reformu uygulamaları üzerinedir. Tüm bu uygulamaların sonunun borçlanma, kıtlık ve mahrumiyete yol açtığı propagandası kitapların ana

içeriğini oluşturmaktadır. Özellikle toprak reformunun sonunun, komünizmin pençesine düşmek olduğuna yönelik vurgu, kitap yayımlandığı sırada Türkiye’de de toprak reformu görüşmelerinin yapıldığı düşünüldüğünde, dikkat çekicidir. Bu alt başlık altında değerlendirilen antikomünist neşriyat da “memleket hizmeti” adı altında sosyalizmi toplumun genelinin çıkarına karşı konumlandırarak sermayenin hegemonyasına hizmet etmiştir.

“‘Yanlış Kehanet’ ve ‘Bir Hayal’ Olarak Marksizm ve Komünizm” alt bölümünde yer alan 7 yayında Marksizm’e “teorik”, “ahlâki” ve “felsefi” karşı çıkışlar yapılmaya çalışılmıştır. Bunlar içinde W.W. Rostow’un tarihsel materyalizme alternatif iktisadi gelişme yaklaşımı öne çıkan bir metindir. Bu alt başlıktaki yayınlar sosyalizmi küçük bir azınlığın çıkarına, kapitalizmi ise toplumun geri kalan geniş kesimlerinin çıkarına olan bir kurtuluş reçetesi gibi sunmuştur.

Son olarak “Sermayenin Gözünden Dünyada Komünizm” alt başlığı altında değerlendirilen dört yayın da Kıbrıs, Küba, Endonezya ve Çin özelinde antikomünist değerlendirmelerdir. Zamanına göre güncel gelişmeleri izleyen bu yayınların, her ne kadar Türkiye’den değil başka ülkelerden bahsediyorsa da, toprak reformu tartışmaları yahut sosyalizmin Meclis’te temsili gibi Türkiye siyaseti ile yakından ilgili olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği’nin antikomünist yayıncılığı; sermayenin çıkarını ve dünya görüşünü toplumun genelinin çıkarı ve ortak duygusu olarak gösteren, kapitalizmi bir kurtuluş reçetesi olarak sunan ve komünizm korkusundan bir “ortak korku” kurgulayan içeriği ile bir hegemonya aygıtı işlevi görmüştür. Sermayenin hegemonya krizi, kendi entelektüel liderliği içinde çözülmek istenmiş ve “matbuat antikomünizmi” bir hegemonya aygıtı olarak kullanılmıştır.

DİPNOTLAR

- 1 Kitabın 9 Mart 1964 yılında yayımlanan ikinci baskısına ait önsözde, kitabın bir yıl içinde ikinci baskısının yapıldığı belirtilmektedir. Bu durumda ilk baskının yine 1964 yahut 1963 tarihli olduğu düşünülebilir. Ancak kitabın TÜSTAV’ın kullanıma açtığı dijital “Antikomünizm Kitaplığı”nda yer alan ilk baskısının tarihi 1962 olarak görülmektedir.
- 2 Faik Muzaffer Amaç’ın aynı yıl “komünist tehlikesi” söylemini eleştirdiği kitabının adı da “**Komünist Öğretmen**” Davası’dır. İstanbul: Kaya Yayınları, 1966. (<https://www.tustav.org/yayinlar/kutuphane/ogretmen-hareketi-kitapligi/kitap-1966-komunist-ogretmen-davasi.pdf>)

- 3 Bu kitabın yayımlanmasından bir yıl önce önemli bir antikomünist olan Fethi Tevetoğlu da **Kıbrıs ve Komünizm** isimli bir kitap yazmıştır. Fethi Tevetoğlu, Kıbrıs ve Komünizm, Ankara: Komünizmle Mücadele Yayınları, 1966.
- 4 Bu tip yayınlara örnek olarak emekli emniyet başmüfettişi Kenan Öztürkmen'in **Türkiye İşçi Partisi'nin İçyüzü** (Sinan Matbaası, 1965), Bahattin Korucu'nun **Sosyalist Kompradorlar** (Çınar Matbaası, 1966) ve Tümgeneral Faruk Güventürk'ün **Komünizm ve Maskeler** (Okat Yayınevi, 1965) kitapları sayılabilir.

KAYNAKÇA

- Adams, T. W./Alvin J. C. (1967) Kıbrıs'ta Komünizm (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).
- Alkan, Mehmet Öznur (2015) "Soğuk Savaş'ın Toplumsal, Kültürel ve Günlük Hayatı İnşa Edilirken ..." Kaynar, Mete Kaan (Haz.) Türkiye'nin 1950'li Yılları (İstanbul: İletişim Yay.): 591-617.
- Alkan, Mehmet Öznur (2017a) 150. Yılında Das Kapital: Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'deki Serencamı (İstanbul: İletişim Yayınları).
- Alkan, Mehmet Öznur (2017b) "Altmışlı Yıllarda Günlük Hayatın Siyaseti" Kaynar, Mete Kaan (Haz.) Türkiye'nin 1960'lı Yılları (İstanbul: İletişim Yayınları): 933-86.
- Anderson, B. (1995) Hayali Cemaatler. (İstanbul: Metis Yayınları, 2. Baskı) (Çev. İ. Savaşır).
- Aral, N. Z. (1965) Toplumumuzda Doktrin Tartışmaları (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).
- Buzek, A. (1966) Komünist Basın Nasıl Çalışır? (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).
- Campbell, R. W. (1966) Sovyet Ekonomisinde En Son Gelişmeler (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası.)
- Çağlar, D. (2008) Hayali Komünizm: Soğuk Savaş'ın Türkiye Söylemleri. (İstanbul: Berfin Yayınları).

Ecevit, B. (1968) Bu Düzen Değişmelidir. (Ankara: Ulus Basımevi).

Faaliyet Raporu-Malî Rapor (1963) (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Faaliyet Raporu-Malî Rapor (1967) (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Faaliyet Raporu-Malî Rapor (1969) (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Faaliyet Raporu-Malî Rapor (1970) (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Forgacs, D. (Haz.). (2018) Gramsci Kitabı-Seçme Yazılar 1916-1935. (Ankara: Dipnot Yay.) (Çev. İ. Yıldız)

Gilmore, K. O. (1967) Küba Nasıl Komünist Oldu? (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Girginov, G./ Mshvenieradze, V. (1978) Günümüzde Anti-Sovyetizm Anti-Komünizm (İstanbul: Bilim Yayınları) (Çev. K. Nural).

Gramsci, A. (2011) Hapishane Defterleri, C.1, (İstanbul: Kalkedon Yay.) (Ed.: Joseph A. Buttigieg, Çev. E. Ekici).

Gramsci, A. (2012) Hapishane Defterleri, C.2, (İstanbul: Kalkedon Yay.) (Ed.: Joseph A. Buttigieg, Çev. B. Baysal).

Home, Sir A. D. (1967) Sosyalizm Niçin Daima Başarısızlığa Uğrar? (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Hsu, U. T. (1967) Gizli Mücadele: Komünistler Çin'i Nasıl Ele Geçirdi? (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası) (Çev. C. San).

Kendi Kalemlerinden Komünizm (1966) (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Ketchum, R. M./Brumberg A. (1967) Komünizm Nedir? Resimlerle Dünya Komünizmi. (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Komünist Dünya Planı (t.y.) (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Komünizm ve Din (1966) (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Komünizme Karşı Hürriyet (1965) (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Laurat, L. (1964) Sovyet Ziraati: Buhranın Kökleri. (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Lyons, Eugenel (1966) “Kızılılar Bir Nümayişi Nasıl Yaratırlar?” Kızıl Dünya? (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası): 57-68.

Marx, K./ Engels, F. (2005) Komünist Parti Manifestosu (İstanbul: Evrensel Basım Yayın) (Çev. Y. Onay).

Masani, M. R. (1966) Liberalizm Sosyalizme mi Yol Açacak? (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Mater, N. (2012) Sokak Güzeldir 68’de Ne Oldu? (İstanbul: Metis Yayınları, 3. Baskı).

Meşe, E. (2016) Komünizmle Mücadele Dernekleri: Türk Sağında Antikomünizmin İnşası (İstanbul: İletişim Yayınları).

Neocleous, M. (2012) Güvenlik Şiddet ve Savaş (Ankara: Dipnot Yayınları) (Ed. Z. Yılmaz/ Çev. G. Çorbacıoğlu/E. Embel).

Örnek, C. (2015) Türkiye’nin Soğuk Savaş Düşünce Hayatı: Antikomünizm ve Amerikan Etkisi. (İstanbul: Can Yayınları, 1. Baskı).

Öztan, Güven Gürkan (2012) “‘Ezeli Düşman’ ile Hesaplaşmak: Türk Sağında ‘Moskof’ İmgesi”. Kerestecioğlu, İnci Özkan/ Öztan, Güven Gürkan (Der.) Türk Sağı: Mitler, Fetişler, Düşman İmgeleri (İstanbul: İletişim Yay.).

Peyret, H. (1966) Sovyet Rusya’da Sınaî Reformun Düşündürdükleri. (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Polanyi, M. (1966) Marksizm Anlayışı. (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Raanan, L. (1967) Endonezya’daki Mücadelenin İçyüzü. (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Reinhold, O. / Rijenko, F. (1969) Politikasıyla ve İdeolojisiyle Günümüzde Antikomünizm. (İstanbul: Konuk Yayınları).

Resmi Gazete. 1950. <https://resmigazete.gov.tr/arsiv/7457.pdf>.

Rostow, W. W. (1966) İktisadî Gelişmenin Merhaleleri (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

San, C. (1965) Komünist Darbeleri ve Karşı Tedbirler (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

San, Cevdet (1967) “Bu Kitabın Düşündürdükleri” Hsu, U. T. (Ed.) Gizli Mücadele: Komünistler Çin’i Nasıl Ele Geçirdi? (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Savaş, V. (1966) Teoride ve Tatbikatta Sosyalizm (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

Schwarz, F. (1964) Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi? (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası, 2. Baskı).

Selçuk, E. K. (2018) “Mücadeleciler”: Mücadele Birliği (1964-1980). (İstanbul: İletişim Yayınları).

Şimşek, A. (2021) “Komünistin Eşkâli”: Türkiye’de Antikomünizm (1945-1971). (İstanbul: İletişim Yayınları).

Tuna Çukurluğu (1965) (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).

- Yanlış Kehanet ve Bir Hayalin Yıkılışı (1966) (Ankara: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası).
- Yetiş, M. (2020) “Hegemonya”. Atılgan, Gökhan/Aytekin, E. Attila (Haz.) Siyaset Bilimi-Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinler Arası İlişkiler (İstanbul: Yordam Yay.).
- Yıldırımaz, S. (2012) “Nefretin ve Korkunun Rengi Kıızıl”. Kerestecioğlu, İnci Özkan/ Öztan, Güven Gürkan (Der.) Türk Sağı: Mitler, Fetişler, Düşman İmgeleri (İstanbul: İletişim Yay.).